

Sporcuların Karakter Özelliklerine Göre Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi

The Examination of Their Leadership Orientations According to Character Traits of Athletes

Burkay CEVAHİRCİOĞLU¹, Hacı Ali ÇAKICI²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evreni, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında spor yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören sporcu öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada Ordu, Giresun, Amasya, Sinop ve Gümüşhane Üniversitelerinde öğrenim gören 345 sporcu öğrenci tesadüfi örneklem yöntemi ile örneklem grubu olarak belirlendi. Kişisel bilgi formu, liderlik yönelim ölçeği ve spor karakter ölçeği veri toplama araçları olarak kullanıldı. Veriler, ilişkisiz örneklem için T-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey çoklu karşılaştırma testleri ile analiz edildi. Ayrıca, Pearson korelasyon katsayısı ile liderlik yönelim ölçeği ve spor karakter ölçeği puanları arasındaki ilişkiler incelendi. Liderlik yönelim ve spor karakter ölçek puanlarında, yaş, spor yaşı, aile gelir düzeyi ve baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık belirlenmedi ($p>0.05$). Liderlik yönelim ölçeğinde, insana ve yapıya yönelik liderlik ve dönüşümsel liderlik alt boyut ve ölçek toplam puanlarında spor türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar belirlendi ($p<0.05$). Spor karakter ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre dürüstlük ve anti sosyal alt boyut puanlarında, anne eğitim durumu değişkenine göre sadece anti sosyal alt boyut puanlarında ve spor türü değişkenine göre dürüstlük, merhamet, sportmenlik, adalet alt boyut ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılıklar belirlendi ($p<0.05$). Ayrıca, sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edildi ($p<0.05$). Sonuç olarak, sporcuların liderlik yönelimlerinin, spor karakterleri ile yakın ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, liderlik, sporda liderlik, karakter, spor karakteri

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the relationship between athletes' leadership orientation and character traits. In the study, the descriptive screening model was used. The research universe consists of athlete students studying in sports higher education institutions in the 2021-2022 academic year. 345 athlete students studying at Ordu, Giresun, Amasya, Sinop and Gümüşhane Universities were identified as sample groups by random sampling method. The personal information form, leadership orientation scale and sports character scale were used as data collection tools. The data were analyzed with independent samples T-test, one-way variance analysis (ANOVA) and Tukey multiple comparison tests. In addition, the relationships between leadership orientation scale and sports character scale scores were examined by Pearson correlation coefficient. It was not determined a significant difference in leadership orientation and sports character scale scores according to age, sports age, family income level and father education status ($p>0.05$). In the leadership orientation scale, there were significant differences in people-oriented, structure-oriented, transformational leadership and scale total scores according to the sports type variable ($p<0.05$). In the sports character scale, significant differences were determined in honesty and anti-social sub-dimension scores by gender variable, in only anti-social sub-dimension scores by mother education status variable and in honesty, compassion, sportsmanship, justice sub-dimension and scale total scores by sports type variable ($p<0.05$). Also, a positively significant relationship was found between the leadership orientations and character traits of the athletes ($p<0.05$). Consequently, it may be stated that the leadership orientation of athletes is closely related to sports characters.

Key Words: Athlete, leadership, leadership in sports, character, sports character

Ordu Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (Karar no:2022/68) gerekli onay alınmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burkay CEVAHİRCİOĞLU, Spor Yönetimi, Ordu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Spor Yöneticiliği Bölümü, burkaycevahircioglu@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6281-9079

² Arş. Gör., Hacı Ali ÇAKICI, Spor Yönetimi, Ordu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Spor Yöneticiliği Bölümü, cakiciahacali@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9439-1118

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Burkay CEVAHİRCİOĞLU
burkaycevahircioglu@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 03.04.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 29.06.2022

GİRİŞ

Liderlik kavramı geçmişten günümüze önemini her zaman muhafaza eden bir konu olarak bilinmektedir. Küreselleşme, teknoloji ve diğer faktörlerin etkisiyle durmadan gelişen ve değişen dünyada, liderlerin konumu ve özelliği büyük öneme sahiptir. Araştırma konusu olan liderlik kavramı, genel olarak belirli bir topluluğa yol gösteren ve bireyleri yönlendiren süreç olarak ifade edilebilir. Başka bir ifadeyle liderlik, çevresinde toplanan kişileri belirli bir hedefe doğru yönlendiren, motive eden ve o hedefe ulaşabilme becerisi olarak tanımlanabilir. Lider, sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirebilmeleri açısından belirli fonksiyonları benimsemesi gerekmektedir. Bunlar sırasıyla; hedef belirleme, planlama, koordinatörlük, kontrol, ödüllendirme ve cezalandırma, grup temsilcisi, hakemlik ve örnek olma fonksiyonlarıdır. İfade edilen fonksiyonların yanında liderlik davranış tiplerinden bahsetmek yerinde olacaktır. Bunlar; otokratik, demokratik, liberal, dönüşümcü ve etkileşimci, vizyoner, karizmatik ve stratejik liderlik davranış tipleri olarak ifade edilebilir. Otokrotik liderlik davranış tipi, grup hedef ve planların belirlenmesinde ve denetleme ve yönetme gibi sorumlulukları yerine getirmede tek başına üstlenen liderlik tarzı olarak tanımlanmaktadır.¹ Demokratik liderlik tarzı, grup içerisinde alınacak olan kararların ve verilecek olan görevlerin, lider tarafından astlarıyla iletişime geçerek uygulama şekli olarak ifade edilebilir. Liberal liderlik şekli, lider etrafında toplanan bireylerin sorumluluklarını serbest bir şekilde yerine getirme süreci olarak söylenebilir. Dönüşümcü liderlik, grup üyelerinin düşünce ve görüşlerini lider tarafından grup menfaatleri yönünde de dönüştürerek onların performans seviyelerini en yüksek düzeye getirme şekli olarak açıklanabilir. Etkileşimci liderlik ise, grup içerisindeki bireyleri ödüllendirme sistemi aracılığıyla daha verimli çalışmalarını sağlama yöntemi olarak tanımlanabilir. Vizyoner liderlik davranış tipi, edinilen tecrübeler sonucu ileriye yönelik hedefler belirlenerek, o hedefler

doğrultusunda hareket etme sürecidir. Karizmatik liderlik tanımlanacak olursa, grup üyeleri tarafından lidere olan inanç, hayranlık ve örnek olma özelliği olarak nitelendirilebilir. Stratejik liderlik davranış tipi ise, grubu mevcut konumundan en üst seviyede bulunan pozisyona ulaştırabilmek ve bu hususta stratejik uygulamalar geliştirme süreci olarak ifade edilebilir. Liderlik davranış tiplerinden sonra liderlik yaklaşımlarından bahsedilecek olunursa; liderlik yaklaşımları, özellikler yaklaşımı, davranışsal yaklaşımı ve durumsallık yaklaşımı olarak ayrılmaktadır. Özellikler yaklaşımı, grubun içerisinde liderin belirli kişisel veya psikolojik özellikleri olduğunu ve bunun doğuştan geldiğini savunmaktadırlar.² Davranışsal yaklaşım, liderlerin özelliklerinden ziyade davranışlarına yönelik yaklaşım olarak açıklanabilir. Durumsallık yaklaşım ise, davranışsal yaklaşımın tersine uygun koşullar çerçevesinde liderlik şeklini ortaya koymayı hedeflediği söylenebilir. Araştırma konusunun bir diğer kavramı olan karakterin tanım olarak ortak bir açıklama olmadığı ifade edilmektedir.³ Ancak karakter kavramı, bireyin diğerlerinden ayıran özelliklerinin bulunması ve kendine özgü kişiliğe sahip olma durumu olarak açıklanabilir. Genel olarak karakter kavramı, bireylerin davranışsal özelliklerine odaklanan bir kişilik yapısı olarak tanımlanabilir. Karakterin spor ile ilişkisine değinilecek olunursa; sporun bireylerde belirli bir karakter ortaya çıkardığı düşüncesi yaygındır. Ancak bu durum hem olumlu hem de olumsuz yönde olabileceğini göstermektedir.⁴ Olumsuz yönleri, galibiyet hırsı ile adaletsiz davranış eğilimleri gibi eylemler olarak nitelendirirken, olumlu yönleri ise fair play çerçevesinde sportmence davranış sergileyebilme erdemliliği olarak ifade edilebilir.

Birçok alanda olduğu gibi spor alanında da liderlik ve karakter kavramlarının yeri oldukça önemlidir. Sporcu, antrenör ve diğer spor elemanlarının liderlik özelliklerine sahip olmasının sportif başarı ile paralellik gösterebileceği söylenebilir. Sporcuların

liderlik özellikleri antrenman veya müsabaka ortamında da bir karakter ortaya koymalarında da etkin rol oynamaktadır. Liderlik sporcularda takım birlikteliğine, disiplinli hareket etmeye, sporcuların birbirleri ile iletişimlerine ve yeri geldiğinde sorumluluk alabilmelerini katkı sağlayabileceği söylenebilir. Kısaca sporcuların sportif karakterlerini ön plana

çıkarmada anahtar görevindedir. Çünkü spor karakteri mücadele etmeyi benimsettirir. Takım sporlarında birliktelik ruhu, bireysel sporlarda ise disiplin ve sorumluluk yönünü geliştirmektedir.⁵⁻⁶ Bu bilgiler ışığında, mevcut araştırmanın amacı sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesidir.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmada nicel tarama yöntemleri içerisindeki betimsel ve ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama, mevcut değişkenlerin değişimini inceleyip, ortaya çıkan değişimin sebebini saptayan tarama modelidir.⁷ Araştırma için ölçeklerin uygulanabilmesi ve verilerin toplanabilmesi için Ordu Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 12/04/2022 tarih ve 2022/68 sayılı kararı ile onay alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında spor yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören sporcu öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ordu, Giresun, Amasya, Sinop ve Gümüşhane Üniversitelerinin spor yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören sporcu öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 197 erkek ve 148 kadın olmak üzere toplam 345 sporcu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, kişisel bilgi formu, "Liderlik Yönelimleri Ölçeği" ve "Spor Karakter Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, spor yaşı, spor türü, aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim durumunda oluşan demografik değişkenler yer almaktadır.

Bolman ve Deal (1991)'in geliştirdiği, Dereli (2003)'nin uyarladığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" 5'li likert olup, 32 maddeden oluşmaktadır.⁸⁻⁹ Liderlik yönelim ölçeği; insana yönelik liderlik (2, 6, 10, 14,

18, 22, 26 ve 30. madde), yapıya yönelik liderlik (1, 5, 9, 13, 17, 21, 25 ve 29. madde), dönüşümsel liderlik (3, 7, 11, 15, 19, 23, 27 ve 31. madde) ve karizmatik liderlik (4, 8, 12, 16, 20, 24, 28 ve 32. madde) olarak 4 alt boyut alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçeğin genel puan ortalaması 32 ile 160 arası hesaplanmaktadır. Dereli (2003) tarafından uyarlanan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; insana yönelik liderlik için 0,87, yapıya yönelik liderlik için 0,87, dönüşümsel liderlik için 0,84 ve karizmatik liderlik ise 0,87 olarak belirlenmiştir.⁹

Jang (2013)'in geliştirdiği, Görgüt ve Tuncel (2017)'in Türkçe'ye uyarladığı "Spor Karakter Ölçeği" 5'li tip bir ölçek olup 27 madden oluşmaktadır.¹⁰⁻¹¹ Mevcut ölçek; Dürüstlük (1-10), Antisosyal (11-15), Merhamet (16-21), Sportmenlik (22-24) ve Adalet (25-27) olmak üzere 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçeğin genel puan ortalaması 27 ile 135 arasındadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları; dürüstlük alt boyutu için 0,81, anti sosyal alt boyutu için 0,78, merhamet alt boyutu için 0,76, sportmenlik alt boyutu için 0,78 ve adalet alt boyutu için 0,84 olarak belirlenmiştir.¹¹

İstatistiksel Analiz

Çalışmadan önce katılımcılara araştırma konusu hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubundan veriler toplanırken herhangi bir süre kısıtlamasına gidilmemiştir. Araştırmada, ölçek maddelerine yönelik verilen cevapların iç tutarlılığının analizi için güvenilirlik katsayısı (cronbach alfa katsayısı) hesaplanmıştır. Liderlik yönelimi ölçeği Cronbach Alpha

güvenirlilik katsayıları incelendiğinde, insana yönelik liderlik alt boyutu için 0,801, yapıya yönelik liderlik alt boyutu için 0,768, dönüşümsel liderlik alt boyutu için 0,847, karizmatik liderlik alt boyutu için 0,834 ve ölçeğin toplam puanı için Cronbach Alpha değeri 0,932 olarak bulunmuştur. Çalışmanın diğer ölçeği olan spor karakter ölçeğine ait Cronbach Alpha güvenirlilik katsayıları, dürüstlük alt boyutu için 0,872, anti sosyal alt boyutu için 0,912, merhamet alt boyutu için 0,852, sportmenlik alt boyutu için 0,804, adalet alt boyutu için 0,853 ve ölçeğin toplam puanı için Cronbach Alpha değeri 0,857 olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın

normallik varsayım analizi Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir. Araştırmada, ölçek puanlarının cinsiyet ve spor türü değişkenlerine göre farklılığı ilişkisiz örneklem için Student t test ile; yaş, spor yaşı, aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılığı ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, n(%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $p<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. Sporcuların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Erkek	197	57,1
	Kadın	148	42,9
Yaş	18-21	195	56,5
	22-25	138	40,0
	26 ve üzeri	12	3,5
Spor Yaşı	1-3	49	14,2
	4-6	88	25,5
	7 ve üzeri	208	60,3
Spor Türü	Bireysel	147	42,6
	Takım	198	57,4
Aile Gelir Düzeyi	4250 ve altı	180	52,2
	4251 - 7000	115	33,3
	7001 ve üzeri	50	14,5
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	246	71,3
	Lise	77	22,3
	Üniversite	22	6,4
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	204	59,1
	Lise	106	30,7
	Üniversite	35	10,1

Tablo 2. Sporcuların Cinsiyet, Yaş, Spor Yaşı, Spor Türü, Aile Gelir Düzeyi, Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Değişkenlerine Göre Liderlik Yönelimleri ile Spor Karakter Ölçeği Puanları

	Cinsiyet	n	Ort.	Ss.	P
İnsana Yönelik Liderlik	Erkek	197	33,20	3,93	0,450
	Kadın	148	33,55	4,53	
Yapıya Yönelik Liderlik	Erkek	197	31,89	4,51	0,600
	Kadın	148	31,63	4,62	
Dönüşümsel Liderlik	Erkek	197	30,26	5,20	0,854
	Kadın	148	30,37	5,61	
Karizmatik Liderlik	Erkek	197	31,24	5,22	0,995
	Kadın	148	31,25	5,40	

Tablo 2. (Devam)

	Yaş	n	Ort.	Ss.	P
Dürüstlük	Erkek	197	41,08	5,89	0,018
	Kadın	148	42,64	6,23	
Anti Sosyal	Erkek	197	12,81	5,68	0,003
	Kadın	148	10,90	6,16	
Merhamet	Erkek	197	25,40	4,22	0,328
	Kadın	148	25,84	3,91	
Sportmenlik	Erkek	197	13,06	2,00	0,506
	Kadın	148	13,20	2,10	
Adalet	Erkek	197	12,97	2,29	0,441
	Kadın	148	13,16	2,15	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	Erkek	197	126,61	16,63	0,755
	Kadın	148	127,20	18,18	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	Kadın	197	105,35	12,43	0,783
	Erkek	148	105,72	12,24	
	Yaş	n	Ort.	Ss.	P
İnsana Yönelik Liderlik	18-21	195	33,38	4,05	0,387
	22-25	138	33,18	4,50	
	26 ve üzeri	12	34,91	2,53	
Yapıya Yönelik Liderlik	18-21	195	31,37	4,69	0,142
	22-25	138	32,25	4,42	
	26 ve üzeri	12	33,00	2,92	
Dönüşümsel Liderlik	18-21	195	30,10	5,54	0,728
	22-25	138	30,57	5,30	
	26 ve üzeri	12	30,50	3,14	
Karizmatik Liderlik	18-21	195	31,26	5,36	0,813
	22-25	138	31,14	5,35	
	26 ve üzeri	12	32,16	3,27	
Dürüstlük	18-21	195	41,64	6,03	0,937
	22-25	138	41,88	6,25	
	26 ve üzeri	12	41,91	5,24	
Anti Sosyal	18-21	195	11,80	5,83	0,202
	22-25	138	12,47	6,12	
	26 ve üzeri	12	9,50	5,74	
Merhamet	18-21	195	25,85	3,77	0,163
	22-25	138	25,13	4,57	
	26 ve üzeri	12	26,83	2,65	
Sportmenlik	18-21	195	13,20	1,87	0,216
	22-25	138	12,94	2,30	
	26 ve üzeri	12	13,91	1,37	
Adalet	18-21	195	13,17	2,10	0,191
	22-25	138	12,81	2,43	
	26 ve üzeri	12	13,75	1,60	

Tablo 2. (Devamı)

	Spor Yaşı	n	Ort.	Ss.	P
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	18-21	195	126,29	17,65	0,649
	22-25	138	127,34	17,36	
	26 ve üzeri	12	130,58	8,36	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	18-21	195	105,67	11,87	0,950
	22-25	138	105,26	13,34	
	26 ve üzeri	12	105,91	7,19	
İnsana Yönelik Liderlik	1-3	49	32,75	4,58	0,510
	4-6	88	33,29	3,98	
	7 ve üzeri	208	33,52	4,20	
Yapıya Yönelik Liderlik	1-3	49	30,75	4,54	0,210
	4-6	88	31,75	4,21	
	7 ve üzeri	208	32,03	4,68	
Dönüşümsel Liderlik	1-3	49	29,18	5,88	0,286
	4-6	88	30,50	5,01	
	7 ve üzeri	208	30,49	5,39	
Karizmatik Liderlik	1-3	49	29,89	5,73	0,081
	4-6	88	30,93	5,26	
	7 ve üzeri	208	31,70	5,15	
Dürüstlük	1-3	49	41,55	5,40	0,487
	4-6	88	41,14	6,02	
	7 ve üzeri	208	42,05	6,26	
Anti Sosyal	1-3	49	11,28	4,91	0,492
	4-6	88	11,69	5,82	
	7 ve üzeri	208	12,28	6,24	
Merhamet	1-3	49	25,87	3,64	0,744
	4-6	88	25,34	4,21	
	7 ve üzeri	208	25,63	4,15	
Sportmenlik	1-3	49	13,12	2,03	0,139
	4-6	88	12,76	2,33	
	7 ve üzeri	208	13,27	1,90	
Adalet	1-3	49	13,06	2,08	0,532
	4-6	88	12,82	2,50	
	7 ve üzeri	208	13,14	2,14	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	1-3	49	122,59	18,92	0,152
	4-6	88	126,77	16,39	
	7 ve üzeri	208	127,91	17,18	

Tablo 2. (Devam)

	1-3	49	104,89	10,29	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	4-6	88	103,77	11,79	0,228
	7 ve üzeri	208	106,40	12,95	
	Spor Türü	n	Ort.	Ss.	P
İnsana Yönelik Liderlik	Bireysel	47	34,07	3,91	0,006
	Takım	98	32,82	4,33	
Yapıya Yönelik Liderlik	Bireysel	47	32,76	4,44	0,001
	Takım	98	31,05	4,51	
Dönüşümsel Liderlik	Bireysel	47	30,97	5,43	0,046
	Takım	98	29,81	5,28	
Karizmatik Liderlik	Bireysel	47	31,84	5,48	0,071
	Takım	98	30,80	5,11	
Dürüstlük	Bireysel	47	42,91	5,42	0,002
	Takım	98	40,88	6,40	
Anti Sosyal	Bireysel	47	11,50	6,07	0,188
	Takım	98	12,35	5,86	
Merhamet	Bireysel	47	26,30	3,51	0,005
	Takım	98	25,06	4,41	
Sportmenlik	Bireysel	47	13,46	1,82	0,007
	Takım	98	12,86	2,17	
Adalet	Bireysel	47	13,41	1,97	0,010
	Takım	98	12,78	2,37	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	Bireysel	47	129,84	17,11	0,006
	Takım	98	124,65	17,12	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	Bireysel	47	107,58	10,67	0,007
	Takım	98	103,98	13,25	
	Aile Gelir Düzeyi	n	Ort.	Ss.	P
İnsana Yönelik Liderlik	4250 ve altı	80	33,55	4,19	0,615
	4251 - 7000	115	33,06	4,21	
	7001 ve üzeri	50	33,32	4,25	
Yapıya Yönelik Liderlik	4250 ve altı	80	31,85	4,54	0,184
	4251 - 7000	115	31,27	4,65	
	7001 ve üzeri	50	32,68	4,27	
Dönüşümsel Liderlik	4250 ve altı	80	30,28	5,51	0,210
	4251 - 7000	115	29,85	5,35	
	7001 ve üzeri	50	31,46	4,82	
Karizmatik Liderlik	4250 ve altı	80	31,21	5,27	0,436
	4251 - 7000	115	30,93	5,35	
	7001 ve üzeri	50	32,08	5,24	

Tablo 2. (Devam)

Dürüstlük	4250 ve altı	80	42,02	5,80	0,676
	4251 - 7000	115	41,52	5,67	
	7001 ve üzeri	50	41,30	7,83	
Anti Sosyal	4250 ve altı	80	11,47	5,76	0,133
	4251 - 7000	115	12,23	5,88	
	7001 ve üzeri	50	13,32	6,68	
Merhamet	4250 ve altı	80	25,86	3,85	0,439
	4251 - 7000	115	25,30	4,19	
	7001 ve üzeri	50	25,28	4,67	
Sportmenlik	4250 ve altı	80	13,26	1,94	0,403
	4251 - 7000	115	13,01	1,91	
	7001 ve üzeri	50	12,88	2,63	
Adalet	4250 ve altı	80	13,17	2,08	0,578
	4251 - 7000	115	12,95	2,23	
	7001 ve üzeri	50	12,86	2,71	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	4250 ve altı	80	127,24	17,56	0,294
	4251 - 7000	115	125,12	17,14	
	7001 ve üzeri	50	129,54	16,53	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	4250 ve altı	80	105,76	11,30	0,893
	4251 - 7000	115	105,07	11,36	
	7001 ve üzeri	50	105,64	17,28	
	Anne Eğitim Durumu	n	Ort.	Ss.	P
İnsana Yönelik Liderlik	İlköğretim	246	33,40	4,13	0,601
	Lise	77	33,02	4,12	
	Üniversite	22	34,00	5,25	
Yapıya Yönelik Liderlik	İlköğretim	246	31,62	4,58	0,231
	Lise	77	31,81	4,36	
	Üniversite	22	33,36	4,75	
Dönüşümsel Liderlik	İlköğretim	246	30,02	5,50	0,234
	Lise	77	30,81	4,50	
	Üniversite	22	31,72	6,47	
Karizmatik Liderlik	İlköğretim	246	31,05	5,37	0,561
	Lise	77	31,68	4,64	
	Üniversite	22	31,86	6,49	
Dürüstlük	İlköğretim	246	41,82	5,63	0,927
	Lise	77	41,51	7,03	
	Üniversite	22	41,71	7,57	

Tablo 2. (Devamı)

	Baba Eğitim Durumu	n	Ort.	Ss.	P
Anti Sosyal	İlköğretim	246	11,67b	5,86	0,053
	Lise	77	12,18ab	5,77	
	Üniversite	22	14,86a	7,05	
Merhamet	İlköğretim	246	25,59	3,86	0,987
	Lise	77	25,63	3,89	
	Üniversite	22	25,47	6,83	
Sportmenlik	İlköğretim	246	13,13	1,96	0,672
	Lise	77	13,01	2,18	
	Üniversite	22	13,45	2,53	
Adalet	İlköğretim	246	13,09	2,11	0,767
	Lise	77	12,89	2,47	
	Üniversite	22	13,18	2,71	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	İlköğretim	246	126,34	7,49	0,471
	Lise	77	127,35	15,48	
	Üniversite	22	130,95	20,88	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	İlköğretim	246	105,30	11,54	0,411
	Lise	77	105,24	13,10	
	Üniversite	22	109,00	17,61	
İnsana Yönelik Liderlik	İlköğretim	204	33,54	4,05	0,493
	Lise	106	32,95	4,20	
	Üniversite	35	33,48	5,01	
Yapıya Yönelik Liderlik	İlköğretim	204	32,02	4,33	0,119
	Lise	106	31,05	5,08	
	Üniversite	35	32,54	3,90	
Dönüşümsel Liderlik	İlköğretim	204	30,64	5,22	0,215
	Lise	106	29,54	5,60	
	Üniversite	35	30,65	5,44	
Karizmatik Liderlik	İlköğretim	204	31,39	5,22	0,383
	Lise	106	30,71	5,42	
	Üniversite	35	32,00	5,27	
Dürüstlük	İlköğretim	204	42,02	5,76	0,580
	Lise	106	41,47	6,31	
	Üniversite	35	41,57	7,20	

Tablo 2. (Devamı)

Anti Sosyal	İlköğretim	204	11,83	6,01	0,099
	Lise	106	11,63	5,67	
	Üniversite	35	14,02	6,28	
Merhamet	İlköğretim	204	25,77	3,78	0,502
	Lise	106	25,46	3,96	
	Üniversite	35	24,94	5,89	
Sportmenlik	İlköğretim	204	13,15	1,99	0,939
	Lise	106	13,06	2,09	
	Üniversite	35	13,14	2,26	
Adalet	İlköğretim	204	13,09	2,15	0,886
	Lise	106	13,01	2,25	
	Üniversite	35	12,91	2,63	
Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı	İlköğretim	204	127,91	16,59	0,173
	Lise	106	124,27	18,35	
	Üniversite	35	128,68	17,51	
Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı	İlköğretim	204	105,86	11,68	0,561
	Lise	106	104,48	11,96	
	Üniversite	35	106,60	16,60	

*p<0.05

Araştırmada yaş, spor yaşı, aile gelir düzeyi ve baba eğitim durumu değişkenleri bakımından, sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, dürüstlük ve anti sosyal alt

boyut puanında, spor türüne göre, karizmatik liderlik ve anti sosyal alt boyutları dışındaki tüm alt boyutlar ile toplam ölçek puanlarında ve anne eğitim durumu değişkenine göre ise anti sosyal alt boyut puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Sporcuların Liderlik Yönelimleri ile Spor Karakter Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları

	İYL	YYL	DL	KL	D	AS	M	S	A	LYÖTP
YYL	r	0,738								
	p	<0,001								
DL	r	0,680	0,758							
	p	<0,001	<0,001							
KL	r	0,656	0,747	0,832						
	p	<0,001	<0,001	<0,001						
D	r	0,538	0,487	0,380	0,413					
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001					

Tablo 3. (Devamı)

AS	r	-0,155	-0,026	0,078	0,062	-0,274				
	p	0,004	0,635	0,147	0,251	<0,001				
M	r	0,505	0,385	0,255	0,323	0,682	-0,225			
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001			
S	r	0,481	0,354	0,244	0,273	0,657	-0,281	0,731		
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001		
A	r	0,474	0,351	0,248	0,271	0,670	-0,356	0,692	0,769	
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	
LYÖTP	r	0,839	0,899	0,922	0,914	0,495	<0,001	0,405	0,357	0,366
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,997	<0,001	<0,001	<0,001
SKÖTP	r	0,525	0,479	0,396	0,436	0,819	0,162	0,808	0,738	0,698
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

*p<0,05, İYL: İnsana Yönelik Liderlik, YYL: Yapıya Yönelik Liderlik, DL: Dönüşümsel Liderlik, KL: Karizmatik Liderlik, D: Dürüstlük, AS: Anti Sosyal, M: Merhamet, S: Sportmenlik, A: Adalet, LYÖTP: Liderlik Yönelim Ölçeği Toplam Puanı, SKÖTP: Spor Karakter Ölçeği Toplam Puanı

Çalışmada, sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasındaki korelasyon sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ancak anti sosyal alt boyutu ile insana yönelik liderlik alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmasının yanında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Çalışmanın amacı, 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde, Ordu, Giresun, Amasya, Sinop ve Gümüşhane Üniversitelerinin spor yükseköğrenim kurumlarında öğrenim gören sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada yaş, spor yaşı, aile gelir düzeyi ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre ölçek puanlarında anlamlı farklılık görülmezken, cinsiyet, spor türü ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre ise ölçeklerin bazı alt boyut ve toplam puanlarında anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre liderlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut puanlarında anlamlı farklılık görülmemektedir. Literatürde liderlik ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, Aydın (2016), Aygün (2018), Eryücel (2018),

Çetintaş (2019), Turhal ve ark. (2020), Direk (2020), Gönen (2021) tarafından elde edilen bulgular, mevcut araştırma sonuçlarıyla örtüşmezken, Karataş (2017), Cengiz ve Güllü (2018), Shokoufeh ve Türkmen (2019), Güler ve ark. (2020), Yılmaz ve Yenel (2020), Arslan (2020), Karataş (2021), Kurtyemez (2021) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular, araştırma sonuçlarına benzerlik göstermektedir. ¹²⁻²⁵ Spor karakter ölçeğinde cinsiyet değişkenine göre ise dürüstlük ve anti sosyal alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, kadınların dürüstlük alt boyut puanları erkeklerden daha yüksek bulunurken, anti sosyal alt boyut puanı bakımından ise erkeklerin kadınlardan daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Dürüstlük ve anti sosyal alt boyut puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıkların ortaya çıkmasında kadınların zaman zaman cinsiyet ayrımına maruz kalmalarının veya toplumda buna benzer uygulamaların görülmesinin etkili olduğu söylenebilir. Yaşanan bu olaylar neticesinde kadın sporcular daha adil ve dürüst davranarak, sporcu kimliğini ve karakterini en iyi şekilde sergileme eğiliminde olabilirler. Bu durumun olumsuz uygulamaların azaltılması yönünde olumlu davranışların ortaya çıkmasını

sağlayabileceği söylenebilir. Bunun yanında farklı bulguların da mevcut olduğu görülmektedir. İmamli ve Ünver (2018)'in yapmış oldukları çalışmanın bulguları, bu çalışmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.⁴ Söz konusu araştırma sonucunda, kadınların anti sosyal alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Daha öncede ifade edildiği gibi bulgular kadın sporculara yönelik bazı olumsuz uygulamaların, spor içerisinde olumsuz davranışları da tetikler nitelikte olduğunu göstermektedir. Alan yazında spor karakteriyle alakalı diğer çalışmalara incelendiğinde Yıldız ve Özmaden (2019), Özlü (2020), İlhan ve ark. (2021) ile İter (2021) tarafından yapılan araştırmaların bulguları ile mevcut çalışma sonucu benzerlik göstermezken, Yazıcı (2021)'nin bulguları, bu çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.^{6,26-29} Yaş değişkenine göre, liderlik yönelim ölçeği ile spor karakter ölçeği alt boyut ve toplam puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Yaş değişkenin, sporcuların liderlik ve karakter özellikleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Liderlik konusu ile alan yazın incelendiğinde, Eryücel (2018), Aygün (2018), Çetintaş (2019) tarafından yapılan araştırmaların sonucu ile bu araştırmanın bulguları benzerlik göstermezken, Direk (2020), Arslan (2020), Kurtyemez (2021), Karataş (2021) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu araştırma bulguları ile örtüşmektedir.^{13-15,23-25,30} Spor karakteriyle ilgili yapılam literatür taramasında İmamli ve Ünver (2018), Yıldız ve Özmaden (2019), Kaplan ve Akyüz (2020), Yazıcı (2021) ve İter (2021)'in araştırma sonucu ile mevcut çalışma sonucu zıtlık gösterirken, Özlü (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile bu araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir.^{3,4,6,27-29} Spor yaşı değişkenine göre incelendiğinde, liderlik yönelim ölçeği ile spor karakter ölçeği alt boyut ve toplam puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Liderlik ile ilgili literatür incelendiğinde, Kara (2018)'nin çalışma sonucu ile bu araştırmanın sonucu benzerlik

gösterirken, Karataş (2021), Aygün (2018), Yılmaz ve Yenel (2020) tarafından elde edilen bulgular ile bu araştırmanın sonuçları arasında benzerlik görülmemektedir.^{13,22,24,32} Spor karakteri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, Yıldız (2019), Özlü (2020), Kaplan ve Akyüz (2020), İlhan ve ark. (2021), Yazıcı (2021) tarafından elde edilen araştırma bulguları ile mevcut çalışma sonucu örtüşmezken, İmamli ve Ünver (2018)'in araştırma sonucu bu araştırmanın bulgularına benzerlik göstermektedir.^{3,4,6,26,28,29} Spor türü değişkenine göre, karizmatik liderlik ve anti sosyal alt boyut puanları dışındaki diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanların anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda bireysel sporcuların takım sporcularından daha yüksek puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Bireysel sporcuların takım sporcularına göre müsabakadaki zihinsel hazır oluşları ve motivasyonlarını kontrol etme durumlarını kendileri düzenlemektedirler. Bu durumun bireysel sporcuların sorumluluk ve inisiyatif alma yönünü geliştirebileceği ve liderlik yönelimlerine etki edebileceği düşünülebilir. Bununla beraber, kendine güven duygularına olumlu etki etmesi sonucunda, bireysel sporcuların sportif kişilik ve karakterlerinin takım sporcularından farklılık göstermesi beklenebilir. Liderlikle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, Aydın (2016), Turhal ve ark. (2020), Kurtyemez (2021) tarafından elde edilen araştırma bulguları ile bu çalışmanın sonucu benzerlik gösterirken, Karataş (2017) ve Çakır (2021)'in bulguları bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmemektedir.^{12,16,18,25,32} Spor karakteriyle ilgili çalışmalarda ise İmamli ve Ünver (2018), Yıldız ve Özmaden (2019), Özlü (2020) ve Yazıcı (2021) tarafından yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, bu araştırmanın sonuçlarına benzerlik göstermemektedir.^{4,6,28,29} Aile gelir düzeyi değişkeni incelendiğinde, liderlik yönelim ölçeği ile spor karakter ölçeği alt boyut ve toplam puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Liderlik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde elde

edilen sonuçlar Kurtyemez (2021) ve Gönen (2021) tarafından elde edilen araştırma sonuçlarına benzerlik göstermemektedir.^{17,25} Anne eğitim durumu değişkenine göre ise, liderlik yönelim ölçeği toplam puan ve alt boyutlarda anlamlı farklılık görülmezken, spor karakter ölçeğinin anti sosyal alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, anne eğitim durumu üniversite olan sporcuların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bireylerin karakter ve kişilik gelişimi, ilk olarak ailede gerçekleşmektedir. Anne eğitim düzeyi üniversite olan sporcuların, anti sosyal alt boyut puanının fazla çıkmasının beklenmedik bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Bu bulgudan farklılık

gösteren sonuçların ise, grupların farklılaşmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Yapılan literatür taramasında, bu araştırmanın sonucu Özlü (2020)'nün bulgularına benzerlik göstermemektedir.²⁸ Baba eğitim durumu değişkeni göre, liderlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut puanlarında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Alan yazında liderlik ile ilgili çalışmalar irdelendiğinde, bu araştırmanın bulguları Kurtyemez (2021) ve Karataş (2021) tarafından elde edilen bulgulara benzerlik göstermemektedir.^{24,25} Spor karakteri bakımından, bu araştırmanın bulgularının Özlü (2020)'nün bulgularına benzerlik göstermediği ifade edilebilir.²⁸

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, sporcuların liderlik yönelimleri ile karakter özellikleri arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu durumda, sporcuların liderlik yönelim düzeyleri arttıkça karakter özellik düzeylerinin de aynı şekilde arttığı görülmektedir. Ancak spor karakteri özellikleri ölçeği anti sosyal alt boyutunun, liderlik yönelimleri ölçeği insana yönelik liderlik alt boyutuyla negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Bunun yanında anti sosyal alt boyut puanının, liderlik yönelimleri ölçeği toplam puanıyla ilişkili olmadığı bulunmuştur. Genel olarak, araştırmaların bulguları birbirini destekler niteliktedir. Araştırma bulguları, sporcuların liderlik

yönelim düzeylerinin spor karakterlerinin ön plana çıkması üzerindeki etkisini göstermektedir. Sonuç olarak, sporcuların liderlik yönelim düzeylerinin artışın, spor karakterlerine, başarı seviyelerine ve hedef yönelimlerine erişebilmelerinde olumlu etkiler yaratacağı söylenebilir. Bununla beraber, liderlik yönelim düzeyleri yüksek sporcuların makyaavelist bir yapıdan uzak, fair play çerçevesinde hareket etme eğiliminde oldukları da görülmektedir. Diğer taraftan araştırma konusunun daha farklı örneklem gruplarında (hakem, antrenör vb.) uygulanmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Yenel, İ.F. (2019). Liderlik. A. A. Yetim (Ed.). Yönetim ve Spor (S.283-304). Ankara: Gazi Kitapevi.
2. Demir, C, Yılmaz, M. K. ve Çevirgen, A. (2010). "Liderlik Yaklaşımları ve Liderlik Tarzlarına İlişkin Bir Araştırma". Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2(1), 130-152.
3. Kaplan, E. ve Akyüz, O. (2020). "Futbolcuların Başarı Hedefleri ve Spor Karakterleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi". 2(2), 82-90.
4. İmamalı, H. ve Ünver, G. (2018). "Spor Karakterinin Demografik Nitelikler Açısından İncelenmesi". Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 36-49.
5. Tamminen K. A. Holt N. L. and Crocker P. R. E. (2012). "Adolescent Athletes: Psychosocial Challenges And Clinical Concerns". Current Opinion in Psychiatry, 25, 293-300.
6. Yıldız, Y. ve Özmaden, M. (2019). "Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Sportif Karakter Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi". Journal Of Human Sciences, 16(4), 1197-1206.
7. Karasar, N. (2011). "Bilimsel Araştırma Yöntemleri". Ankara: Nobel Yayınları.
8. Bolman, L.G. and Deal, T.E. (1991). "Reframing Organizations: Artistry, Choice And Leadership". First Edition. San Francisco, Josey-Bass Publishers.
9. Dereli, M. (2003). A Survey Research Of Leadership Styles Of Elementary School Principals. Master's Thesis, Middle East Technical University Social Sciences , Ankara.
10. Jang, C.Y. (2013). Development And Validation Of The Sport Character Scale. Unpublished Ph.D. Thesis, The University Of Utah Department Of Exercise And Sport Sciences, Usa.

11. Görgüt, İ. ve Tuncel, S. (2017). "Spor Karakter Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması". *Sportmetre*. 15(3). 149-156.
12. Aydın, R. (2016). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Eğitim Gören Bireysel ve Takım Sporlarıyla Uğraşan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
13. Aygün, M. (2018). *Buz Hokeyi Sporcularının Duygusal Zekâ ve Liderlik Özelliklerinin Sportif Sürekli Kendine Güven Üzerine Etkisi*. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
14. Eryücel, M. E. (2018). "Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi". *Electronic Turkish Studies*, 13(11),1584-1595.
15. Çetintaş, Y. (2019). *Karate Antrenörlerinin Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
16. Turhal, S. N, Tutkun, E, ve Çelik, A. (2020). "Spor Yöneticisi Adaylarının Liderlik Yönelimleri ve Sosyal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 193-202.
17. Gönen, A.B. (2021). *Faal Hakemlerin Liderlik Özellikleri ile Empati Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
18. Karataş, E.Ö. (2017). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ve Öz Güven Davranışlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
19. Cengiz, R. ve Güllü, S. (2018). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ile Fiziksel Saygı Düzeylerinin İncelenmesi". *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4): 94-108.
20. Shokoufeh, S. ve Türkmen, M. (2019). "Türkiye'de Elit Erkek ve Bayan Güreşçiler ile Spor Yapmayan Bireylerin Liderlik ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi". *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(1):33-37
21. Güler, B, Dursun, M. ve Gunay, M. (2020). "Spor Lisesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi". *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 576-587.
22. Yılmaz, M, ve Yenel, İ.F. (2020). "Gençlik Kamplarında Görev Alan Kamp Liderlerinin Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi". *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 118-134.
23. Arslan, A. (2020). *Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Duygusal Zekâ ve Liderlik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
24. Karataş, N. (2021). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ve İletişim Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
25. Kurtyemez, H. (2021). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Özellikleri ile Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişki: Samsun İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
26. İlhan, A, Göktepe, B. ve Ergün, K. (2021). "Tenisçilerin Spor Karakterleri ve Özgüven Duygularının İncelenmesi". *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi* 3(2):79-84.
27. İter, İ. (2021). *Ergen Sporcuların Sportif Karakter Yapıları ile Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
28. Özlü, C. (2020). *15-18 Yaş Aralığındaki Sporcuların Karakter Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
29. Yazıcı, Ö.F. (2021). *Sporcu Karakterinin Sportmenlik Davranışları Rekabetçi Agresiflik ve Öfke ile İlişkisi*. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
30. Direk, O. (2020). *Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Örgütsel Bağlılık ve Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
31. Kara A. (2018). *Yükseköğretim Kurumlarında Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi ve Liderlik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü İstanbul.
32. Çakır, G. (2021). *Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatında Çalışan Antrenörlerin Duygusal Zekâ ve Liderlik Özelliklerinin Araştırılması*. Doktora Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.